EKSKLUZIVNO – PRVI DETALJI NOVOG SISTEMA ZAŠTITE POTROŠAČA

UZ MARKIRANJE KREĆE I KONTROLA KVALITETA GORIVA

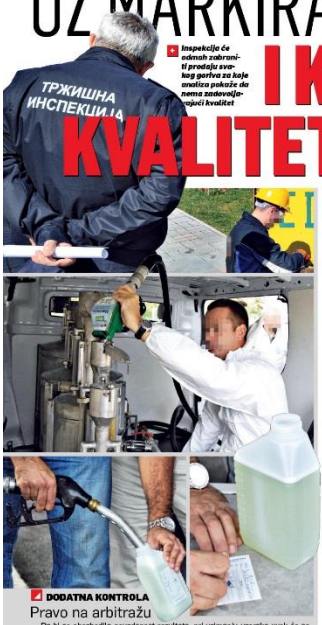

Inspekcije će odmah zabraniti prodaju svakog goriva za koje analiza pokaže da nema zadovoljavajući kvalitet

Srbija prvi put u istoriji dobija program kojim će se izabranih pumpi, ubuduće će svakog meseca stotine redovno i masovno proveravati kvalitet goriva koje se prodaje na našem tržištu. Umesto nekoliko slučajno Drugim rečima, programom monitoringa kvaliteta uzoraka biti podvrgnuto detaljnoj laboratorijskoj analizi – sve dok se ne stane na kraj svim malverzacijama. lošeg goriva. Posle uvođenja markiranja, koje je trebalo bi da budu obuhvaćene sve benzinske stanice u Srbiji, a predviđene su i strože kazne za prodavce tržišta naftnih derivata. Revija SAT Plus prvi put u uspešno stalo na put malverzacijama sa gorivom i porezom, ovo je drugi korak ka potpunom sređivanju javnost donosi informacije o novom programu i objašnjava šta podrazumeva budući monitoring kvaliteta

Republička tržišna inspekcija najavljuje da će uskoro početi ono što je pre dve godine predviđeno novim propisima o kontroli goriva, a revija SAT Plus ekskluzivno objanjava kako će to izgledati u praksi. Radi se o velikoj i važnoj novini na našem tržištu naftnih derivata za koju se slobodno može reći da su je vozači decenijama čekali i priželjkivali. Srbija nasine prvi put u istoriji dobija sistem kroz koji će se redovno i temeljno kontrolisati kvalitet goriva koje se prodaje na benzinskim pumpama. Dakle, ovo je drugi veliki korak zavođenja reda na naše tržište, nakon što je markiranje obezbedilo legalnost goriva i time zaštitilo potrošače omogućivši da se sve eventualne malverzacije otkrivaju brzo i efikasno. Markiranjem goriva Srbija je postala lider u Evropi, prva koja koristi specijalnu američku nanotehnologiju obeležavanja, a sada monitoringom, odnosno strogom kontrolom kvaliteta, ponovo postaje primer kako se uvodi red i štite potrošači. Ukratko, dok markiranje garantuje da gorivo na pumpe dolazi regularnim kanalima, da ne sadrži u sebi neke druge tečnosti koje se ne smatraju gorivom i da država dobija od njega akcizu i PDV, monitoring kvaliteta obezbeđuje da ono što se prodaje odgovara kvaliteti koji odgovara standardima. Takođe, podsećamo, niži kvaliteti standarda identični su onima koji važe u Evropskoj uniji, nose čak i iste oznake, tako da bi ovo trebalo da bude siguran put ka gorivu kakvo smo odavno priželjkivali na našim pumpama.

Dakle, na jedan način zavođenja reda nadovezuje se drugi, pa sada kada smo sigurni da nema nelegalnog goriva (recimo, dizela pomešanog sa lož-uljem), uskoro ćemo biti sigurni i da je ono što prodavci isporučuju legalno i kvalitetno.

Kontrole do kraja godine

Praćenje kvaliteta goriva se u osnovnim crtama pominje u nekim već postojećim propisima, kao što su Uredba o markiranju i Zakon o energetici, ali detalje određuje nova Uredba koja se upravo priprema i trebalo bi da uskoro bude završena. Revija SAT Plus je ekskluzivno imala uvid u radnu verziju Uredbe i na njoj se uglavnom zasnivaju informacije koje cede donosimo i kojima prvi put objašnjavamo kako će novi sistem funkcionisati. Zato postoji mogućnost da će do konačne verzije nešto biti promenjeno, ali sigurno je da su ovo dobre vesti za vozače i da će nove kontrole vrlo brzo početi.

> **Nakon što je prošle godine uspešno uveden program markiranja** koji garantuje legalnost goriva i obezbeđuje državi prikupljanje dažbina, sada se ide korak dalje, pa će **naša zemlja dobiti i sistem koji se bavi onim što vozače najviše zanima – kvalitetom goriva koje kupuju**

Za naše vozače posebno je povoljno to što najvišljene kontrole neće biti pojedinačne i slučajne, već masovne. Takođe, kontrolom bi trebalo da budu obuhvaćene sve benzinske pumpe u Srbiji. Samom Uredbom o monitoringu kvaliteta derivata nafte i bio-goriva definisano je da ona stupa na snagu dan nakon objavljivanja u Službenom glasniku, a primena bi mogla da počne već do kraja ove godine. Kada će početi da se primenjuje i analize goriva, Uredba konkretno ne navodi, ali određuje da najkasnije 15 dana nakon stupanja Uredbe na snagu mora biti donet Godišnji program prema kojem se izvode uzimanje uzoraka, analize i tome slično.

> **Očekuje se da će svaka pumpa u Srbiji biti kontrolisana** barem jednom godišnje

U svakom slučaju, kako smo saznali u Tržišnoj inspekciji, već tokom decembra planiraju da uzmu čak 400 uzoraka goriva sa domaćih pumpi. Oni će se priključiti tom uobičajenih kontrola, koje se od prošle godine, u okviru programa markiranja izvode svakodnevno, tako da za inspekciju to neće biti velika novina. Inspektori će uzorke obeležavati šiframa i potom slati na analizu u nezavisnu laboratoriju koja neće znati odakle dolaze uzorci. Sledi ispitivanje odnosno analiza hemijskog sastava, fizičkih osobina, oktanskog ili cetanskog broja i drugih parametara koji moraju da odgovaraju propisanom standardu za kvalitet goriva u Srbiji. Tako će potrošači prvi put biti kompletno zaštićeni znajući da gorivo koje kupuju jeste stiglo iz rafinerije i nije pomešano sa nečim drugim, što garantuje markiranje, kao i da je ta rafinerija proizvela gorivo koje sigurno odgovara standardima kvaliteta, što garantuje monitoring koji uskoro počinje.

Stroge kazne

U nacrtu Uredbe koji, kao što smo već rekli nije konačan, kaže se još da će laboratorija izveštaje o rezultatima analiza redovno slati ministarstvima energetike i trgovine, barem jednom nesečno. Međutim, procedura predviđa da, svaki put kada analiza pokaže da neko gorivo nema zadovoljavajući kvalitet, laboratorija obaveštenje o tome dostavlja Ministarstvu u roku od 24 časa. Drugim rečima, loše vesti će putovati znatno brže. To će omogućiti da se nekvalitetno gorivo brzo i efikasno izbaci sa tržišta jer će tržišna inspekcija odmah nakon dobijanja obaveštenja o lošem kvaliteta stavljati plombe na rezervoare i pišloje spurne benzinske stanice i onemogućiti dalju prodaju goriva. Potom će protiv prodavca pokrenuti postupak kažnjavanja, koji podrazumeva visoko novčane kazne i privremenu zabranu rada. Dakle, ako ove bude kao što piše u radnoj verziji Uredbe o monitoringu kvaliteta, program će biti efikasan u brzom eliminisanju loših goriva, a za to je, pored ostalog, presudna i učestalost kontrola.

> **Kazna do 3.000.000 dinara i šest meseci zabrane rada** preti onima koji prodaju nekvalitetno gorivo

Budući da je u programu markiranja Inspekcija za 12 meseci obavila preko 1.700 provera benzinskih stanica, a da je u poslednje vreme i pojačala tempo, može se očekivati da će jednako efikasna biti i kada počne kontrola kvaliteta. Posto se pri svakoj kontroli uzima više uzoraka, radi se o bilijadama uzoraka svake godine. Može se očekivati da inspektori neće preskočiti nijednu benzinsku stanicu u Srbiji, već da će svaku proveriti najmanje jednom godišnje, a mnogo i više puta.

Po svemu sudeći, država je rešena da do kraja uredi tržište goriva u Srbiji, a posle više mera uvedenih poslednjih godina, kontrola kvaliteta dolazi kao kruna i nešto je za vozače možda i najvažnije. I dok pozdravljamo to što ubuduće nijedna pumpa neće prodavati loše gorivo, šteta je što Tržišna inspekcija neće objavljivati i koje od njih su kvalitetnije od drugih. Drugim rečima, inspektori će samo utvrđivati da li svi imaju gorivo propisanog kvaliteta, ali neće uzeti onima koji rade po zakonu istisati proizvođača ili prodavaca koji ima i kvalitetnije gorivo od drugih. ■

V.L.

SRPSKI I EVROPSKI STANDARD

Ima li razlike u kvalitetu

Monitoring kvaliteta goriva će se sprovoditi u skladu sa zahtevima standarda SRPS EN 14274 koji proističe iz Evropske Direktive 98/70 EC. U okviru ove Direktive su definisani standardi kao i parametri ispitivanja benzina i dizela među kojima su i oktanski broj, sadržaj sumpora i drugo.

Dovoljno je da uzorak po jednom kriterijumu ne zadovoljiva standard da bi se smatrala da kvalitet goriva nije zadovoljavajući. Pomenuti srpski standard je jednako „strog" kao i norme koje važe u Evropskoj uniji, a koje su tamo označene sa EN 14274, što praktično znači da se proverom utvrđuje da li gorivo ispunjava evropske zahteve. S druge strane, prodavci i proizvođači mogu da prodaju i gorivo koje premašuje standard, ali analiza ne podrazumeva da će se praviti neke rang-liste prema kvalitetu. Dakle, vozači neće dobiti odgovor na pitanje na kojoj pumpi je gorivo bolje, ali će moći da računaju da će svuda biti kvalitetno, odnosno bilo gde da odu, neće dobiti gorivo koje ne ispunjava standard.

KAZNE

Strogo i odlučno

Za one koji prodaju gorivo neodgovarajućeg kvaliteta, bilo da su to benzinske pumpe, distributeri ili proizvođači, predviđene su stroge kazne. Za firme, novčana kazna je od jedan i po do tri miliona dinara, a za preduzetnike od 30.000 do 500.000 dinara. Uz to, Uredba daje i mogućnost da se prekršiocima privremeno, na šest meseci, zabrani rad.

I BENZIN I DIZEL

Koja goriva se kontrolišu

Kada monitoring kvaliteta krene, proveravaće se benzin i dizel-gorivo. Uredba na isključuje ni tečni naftni gas, pa se može očekivati da će i on kasnije biti obuhvaćen kontrolama, ali kako smo saznali od Tržišne inspekcije, za početak, u prvoj fazi, proveravaće se samo tečna goriva, odnosno benzin, evro dizel i gasno ulje 0,1 („plavi dizel").

DODATNA KONTROLA

Pravo na arbitražu

Da bi se obezbedila pouzdanost rezultata, pri uzimanju uzoraka uvek će se uzimati i rezervni, odnosno arbitražni uzorak. Ukoliko se priom analizom pokaže da gorivo nema zadovoljavajući kvalitet, prodavac ima pravo da traži dodatnu analizu. Ona se izvodi sa arbitražnim uzorkom i ne tamo gde je obavljena prva analiza, već u drugoj laboratoriji.